

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СКЛООБРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Мошкун Г.І., здоб. ОС «магістр»
Науковий керівник – професор **В.М. Марченко**
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Склообробна промисловість є надзвичайно важливою та однією з критичних галузей економіки, оскільки представлена широким спектром діяльності та, відповідно, асортиментом продукції. Від результатів діяльності даної галузі залежить ефективність багатьох інших сфер діяльності, зокрема будівельної, автомобілебудівної, сфери побутового виробництва тощо. Окрім того, склообробна промисловість має потужний експортний потенціал, реалізація якого формує потік іноземної валюти для стабілізації валютного ринку країни та є внеском у формування іміджу України на світовому ринку.

Отже, дослідження тенденцій розвитку склообробної галузі та їх відповідність глобальному попиту, моніторинг географічної та товарної структури зовнішньоекономічної діяльності та аналіз результативності взаємодії підприємств галузі з іноземними суб'єктами господарювання є важливим завданням в системі управління.

На жаль, сьогодні дана галузь зазнає значних змін. Адже, з однієї сторони, повномасштабна війна зумовила підвищення національного попиту на продукцію зі скла, зокрема вікон. З іншої сторони, чимала кількість підприємств постраждали від війни, знаходяться на окупованій території, а тому частково або повністю припинили свою діяльність. Так, у м. Лисичанську функціонував флагман у виробництві високоякісного флоат-скла та продуктів його перероблення ПАТ «Лисичанський склозавод «Пролетарій», однак в 2015 році завод припинив свою роботу, що в свою чергу призвело до того, що флоат-скло в Україні не виготовляється з 2015 року [1]. Зупинення промислового виробництва унікального скла пов'язане з причинами низької компетенції управлінського персоналу та неефективною реалізацією функцій державного контролю за об'єктами державної власності.

Польське підприємство «Факро», розташоване у місті Львів, втратило близько двох тисяч готових вікон та виробничі цехи в

результаті російського обстрілу в 2023 році та мало збитки у 2.3 мільйонів доларів [1].

Отже, ринок виготовлення та обробки скла в Україні зазнає значних змін, та все ж є підприємства, які працюють навіть в такий складний час. Серед них: ПРрАТ «Ветропак Гостомельський склозавод», ТОВ «Скляний альянс», ПрАТ «Запоріжсклофлюс», ПрАТ «Вераллія Україна», ПрАТ «Скелосурс», ТОВ «Малинівський склозавод», ПрАТ «Рокитнівський скляний завод» та інші [1; 2].

Що ж стосується зовнішньоекономічної діяльності підприємств склообробної промисловості, то вона представлена такими видами зовнішньої торгівлі, як експорт та імпорт скляних виробів, матеріалів необхідних для виготовлення скла, обладнання для виробництва та обробки скла, та інших додаткових товарів та послуг.

Відповідно до Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності, експорт, імпорт скла та товарів зі скла здійснюється належно з групою 70 УКТЗЕД «Скло та вироби зі скла» [3].

Аналіз товарної структури зовнішньої торгівлі України товарами 70 групи УКТЗЕД дозволив виявити негативну динаміку зростання імпорту скловиробів та значну імпортозалежність економіки країни (табл. 1).

Таблиця 1 – Структура експорту та імпорту скла та виробів із скла

Рік	Скло та вироби із скла			
	Експорт		Імпорт	
	у тис. дол. США	у % до попереднього року	у тис. дол. США	у % до попереднього року
2017	137263,2	119,4	291130,8	118,3
2018	160290,2	116,8	316367,9	108,7
2019	183155,9	114,3	320387,5	101,3
2020	208845,0	114,0	307558,3	96,0
2021	248934,3	119,2	426371,8	138,6
2022	157742,2	63,4	263289,6	61,8
2023	147612,7	93,6	313139,4	118,9

Джерело: [4]

За даними таблиці 1, у період з 2017 по 2023 роки експорт скла та виробів зі скла мав хвилеподібний характер: найвищого значення було досягнуто у 2021 році – 248934,3 тис. дол. США, а ось найнижчого в 2017 році. У період 2022-2023 років його величина

становила 157742,2 та 147612,7 тис. дол. США. Звідси випливає, що охарактеризована вище ситуація в склообробній галузі негативно вплинула і на зовнішньоекономічну діяльність підприємств. Для імпорту ситуація спостерігається аналогічна. Також варто зауважити, що імпорт за весь досліджуваний період значно перевищує частку експорту, а отже, скляна промисловість України працює недостатньо ефективно.

Досліджуючи географічну структуру імпорту, було виявлено, що в 2023 році Україна продовжує імпортувати значну частину продукції з Білорусі, Туреччини та ряду європейських країн. На жаль, частка товарів з Білорусі посідає значне місце в структурі нашого імпорту, при цьому продукція на митну територію України ввозиться з європейських країн, оскільки Європейським Союзом ще не запроваджені санкції на продукцію скляної промисловості цієї країни. Ця ситуація зумовлена також такими факторами: відносно низькою вартістю їх продукції, мінімізацією витрат на логістику, наявності великої кількості флот-скла, яке як вже було виявлено не виготовляється в Україні в достатній кількості [5].

Оскільки дана галузь є важливою складовою не тільки національної економіки, але й базовим елементом для багатьох інших напрямків виробництва та промисловості, необхідним є покращення ЗЕД підприємств, що функціонують в даній галузі. Для цього доцільно: технологічно оновити виробництво, підвищити маркетингову активність підприємств, розширити інструменти пошуку іноземних партнерів, залучати іноземні інвестиції, а також інновації та досвід іноземних спеціалістів, збільшувати кількість іноземних партнерів, надавати перевагу імпорту сировини, аніж готових товарів.

Підсумовуючи наведений матеріал, можна стверджувати, що зовнішньоекономічна діяльність – це важливий напрямок діяльності підприємств, яка сприяє їхньому становленню на світовій арені, підвищує рівень конкурентоспроможності, дає можливість розширяти та розвивати своє виробництво. У ході взаємодії з іноземними суб'єктами господарювання вітчизняні підприємства здобувають цінний досвід щодо виробництва та технологій, який згодом інтегрують у склообробну промисловість України.

Інформаційні джерела

1. Букатюк У. Країна вибитих вікон. У жовтні в Україні очікується дефіцит скла. У чому проблема? *Forbes*. 2023. URL: <https://forbes.ua/company/kraina-vibitikh-shibok-popit-na-vikna-v-ukraini-vpav-u-dva-razi-ale-tsini-na-nikh-zrosli-na-80-i-vzhe-u-zhovtni-ochikuetsya-defitsit-skla-shcho-vidbuvaetsya-21092023-16135>

2. Україна: скляна промисловість. *Велика Українська Енциклопедія*: веб-сайт. URL: <https://vue.gov.ua/Україна: скляна промисловість>

3. Пояснення до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. веб-сайт. URL: <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-poiasnenn-do-ukrayinskoji-klasifikatsiyi-tovariv-zovnishnoekonomichnoyi-diialnosti-321>

4. Зовнішньоекономічна діяльність. *Державна служба статистики України*: веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

5. Ринок скла в Україні за 7 місяців 2023 року. *Виконний консалтинг. 2023*. URL: <https://oknakonsult.com/uk/marketnews/rynok-stekla-v-ukraine-za-7-mesiatsiv-2023g>

ТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ: НОВІТНИЙ ТРЕНД РИНКОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

Борисенко В.В., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **Л.М. Горбатюк**
ДЗ «Луганський національний університет ім. Тараса Шевченка»

Одним з ключових моментів, що забезпечує успіх для будь-якого бізнесу в сучасному світі являються інновації. Саме вони стимулюють розвиток бізнесу, розвивають його стратегії та процеси, а також дають змогу підприємствам впроваджувати нові продукти та послуги на ринку.

Технологічні інновації в епоху інформації, докорінно змінили спосіб ведення бізнесу. Підприємства, щоб залишатися конкурентоспроможним на швидкозмінних ринках, прямо залежать від інноваційних продуктів та послуг. Ключові винаходи (від акумуляторної батареї до самокерованих автомобілів) сприяли зростанню продуктивності праці та добробуту персоналу.

Світ технологій швидко розвивається, відкриваючи при цьому нові можливості для бізнесу. Серед основних технологічних інновацій, що набирають обертів та використовуються в бізнесі, виділяють наступні:

1. Штучний інтелект (далі – ШІ, AI (Artificial intelligence)). Один з найкращих розробок технологічних трендів, яке має важливе значення для інновацій у бізнесі. ШІ в бізнесі використовується для автоматизації процесів, аналізу великих загальних даних, особливо, що стосується аудиту та фінансових звітностей, а також прогнозування попиту. Просування компаній дає змогу знизити витрати, підвищити